

Олег Баклан,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного та
приватного права

Київського університету

імені Бориса Грінченка

ORCID: 0000-0002-1878-1349

<https://doi.org/10.37374/2020-37-14>

УДК [342+342.9+346.1] (477): 341(061.1ЄС)

Про особливості державного втручання в економіку в окремих індустріально розвинутих країнах

Здійснюючи аналіз окресленої назвою статті проблематики доречно звернутися до досвіду державного впливу на економіку в індустріальних країнах, де процеси державного втручання в економіку існують протягом тривалого часу. Для узагальнення характерних особливостей державного втручання в економіку в різних індустріально розвинутих країнах звернемося до досвіду в регулюванні економіки Китаю, деяких країн Європи і США. Розгляд цих особливостей, безумовно, може бути корисний для одужання економіки та підприємництва України.

Останні наукові дослідження та публікації, які присвячені питанням ефективності державного впливу на економіку та підприємництво в окремих індустріально розвинутих країнах є у пріоритеті в роботах таких відомих вітчизняних вчених юристів та економістів як Т. І. Єфіменко, П. С. Єщенко, Т. О. Коломоєць, А. І. Крисоватий, О. П. Рябченко, Н. О. Санахметова, Д. М. Стеченко та деяких інших. Окремі аспекти

державного впливу на економіку та підприємництво (в окремих їх сферах та галузях тощо) викладені в роботах таких вітчизняних дослідників, як А. І. Берлач, Д. В. Кравцов, В. І. Курило, О. В. Макара, З. Макаруха, В. Ю. Полатай, В. М. Стойка, Л. А. Швайка, В. Щербина, В. Юрчишин та багатьох ін.

Метою даної статті є подальша розробка питань щодо дослідження ефективності державного впливу на економіку та підприємництво в окремих індустріально розвинутих країнах та розгляд можливого запровадження цього досвіду до процесів регулювання економіки нашої країни.

Початок реформування економіки в Китайській Народній Республіці пройшло в період 1979-1991 рр. В той час вдалою цільовою моделлю економічної реформи проголошувалася така оригінальна форма з'єднання плану й ринку, за якою у сфері економіки в 1979-1983 роках панувало гасло: «план – головне, ринок – допоміжне», а в 1984-1991 роках – «органічне поєднання плану й ринку».

ку» в рамках соціалістичного планового товарного господарства, що супроводжувалося радикалізацією економічної реформи, кінцевою метою якої в 1993 р. було створення «системи соціалістичної ринкової економіки. Результатом цього сталося, що наприкінці ХХ століття Китай уже вийшов на друге місце у світі по залученню іноземних капіталів, і понад 170 держав світу мали свої капіталовкладення у КНР.

І ці процеси тривають до нині. Так, за даними Мінкомерції КНР, лише за перші 10 місяців 2019 року у Китаї були засновані 33 407 нових компаній за участю іноземного капіталу, а прямі іноземні інвестиції в економіку континентальної частини Китаю збільшилися в річному обчисленні на 6,6% – до \$107,4 млрд. З 1 січня цього року в Китаї вступив в силу новий закон про іноземні інвестиції, який містить 41 статтю, кожна з яких регулює використання, захист, управління іноземними інвестиціями, відповідальність сторін, а також розширення доступу іноземних інвесторів до китайського ринку [1].

Історично втручання державних органів у країнах Західної Європи в економічні процеси змінювалось від повної її відсутності до сьогоденної в тому чи іншому ступені безпосередньої активності.

У державах-членах ЄС немає єдиного розуміння концепції та обсягу економічного права (Law of the Economy), але однаково розуміється роль, яку право може і повинно грати в регулюванні економіки [2, с. 87]. Нині в Європі спостерігається загальна тенденція щодо «цілого комплексу інституційних та процедурних реформ, які дають змогу ЄС: встановити єдині правові рамки та інституційну структуру формування простору свободи, безпеки та юстиції, покласти край прийняттю паралельних законодавчих актів і т. ін...», про що зазначають вітчизняні дослідники з міжнародного права [3, с. 193].

Але у цьому контексті варто підтримати думку тих дослідників, які

категорично застерігають проти сліпого копіювання закордонного досвіду регулювання економіки, а саме – прийняття в нашій країні Економічного Кодексу, логічно та правильно аргументуючи свою точку зору тим, що предмет регулювання цього Кодексу «окреслити неможливо, оскільки він мусив би регулювати всі суспільні відносини у сфері економіки, у тому числі: адміністративні, трудові, фінансові, податкові, земельні, екологічні тощо» [4, с. 15].

В якості своєрідного співіснування державного регулювання і ринкової економіки можна представити систему державного планування у Франції, яка пройшла певні етапи ринкового розвитку. Для сфери економіки України слід визнати можливим запозичення з досвіду Франції те, що індикативний план у країні не має директивного значення, хоч і приймається Національною асамблеєю (парламентом). Він охоплює обмежену кількість обов'язкових завдань і має більш спрямований, рекомендаційний характер, по суті, є зведенням пропозицій різних державних інститутів і неурядових організацій. Однак це не означає, що його роль як інструмента управління розвитком економіки малозначуща – окремі його цільові завдання, а саме: стосовно зменшення масштабів безробіття, стримування інфляції, обмеження підвищення заробітної плати, підвищення технологічного рівня виробництва, поліпшення професійної підготовки кадрів, вирівнювання платіжного і торговельного балансів, дуже важливі для життєдіяльності підприємств. Це зумовлено не тільки і не стільки актуальністю постановки таких проблем, скільки тим, що вони безпосередньо або побічно потребують принципових змін фінансової і кредитної політики держави, що є основою економічного середовища [5, с. 46-47].

Франція розвиває розгалужений соціальний сектор і при цьому намагається згладжувати структурні диспропорції економіки шляхом інтер-

венції з бюджету [6, с. 128]. Суть стратегічного планування у Франції полягає у виборі головних пріоритетів розвитку національної економіки, провідну роль у реалізації яких відіграє держава. У цьому напрямі у 2005 р. при Міністерстві бюджету, державних рахунків та державної служби було створене Генеральне управління з питань модернізації держави, яке допомагає міністерствам у розробці стратегії реформування та впровадженні їх проекту трансформації, нової методології, інструментів та практик, здійснює оперативний супровід процесів і їх загальну координацію. Але з 2008 р. основною функцією цього управління є здійснення діяльності в рамках нової програми щодо модернізації держави. Саме в 2008 р. вперше Президент Республіки Франція Ніколя Саркозі та уряд започатковують програму діагностики для перевизначення простору діяльності публічної політики й адаптації до вимог суспільства, що отримала назву Генеральна ревізія державної політики (Rivision Générale des Politiques Publiques - RGPP) [7], за допомогою якої нині продовжується раціональна економічна політика центральної влади.

У Великій Британії не було періоду, коли економіка могла функціонувати вільно від державного регулювання того або іншого виду, хоч його поширення і напрямок змінювалися. Сьогодні Велика Британія проводить доволі активне бюджетне фінансування економічних (пов'язаних з розвитком інфраструктури й нарощуванням потенціалу окремих галузей економіки) та соціальних програм [6, с. 128]. Після закінчення Другої світової війни число законів, що регулюють економіку, у Великій Британії значно зросло і тримається й нині. Навіть утвердження у другій половині ХХ сторіччя форм та жорстких методів регулювання, притаманних Уряду М. Тетчер, не призвело до «повернення на більш низький рівень держави», як було обіцяно прем'єр-міністром. Неоліберальна

модель державного регулювання у Великій Британії поширила свій вплив на коло комунальних підприємств та інші сектори економіки [8, с. 47].

Правова база Великої Британії, насамперед, пов'язана із такими інституціями, як: економічна база даних; фінансові стимули, ціни й доходи, кредит, зовнішньоекономічна торгівля; монополії і злиття; регулювання поведінки на ринку, захист споживачів, інтелектуальна власність, контроль за навколишнім середовищем. Державне регулювання підприємництва, перш за все, застосовується у таких галузях економіки, як сільське господарство, рибне господарство, енергетика, транспорт. Економічне зростання у Великій Британії не в останню чергу зумовлене стабільністю податкової системи [6]. Протягом кількох останніх десятиріч галузі економіки та підприємництва в країні націоналізувалися і денационалізувалися, ціни й доходи були предметом обов'язкового добровільного контролю, робилися спроби контролю відносин в промисловості шляхом законодавчих обмежень, «джентльменських угод» і т.п. [9]. Тобто, у Великій Британії вибіркове правове втручання держави в економіку не було випадковим і короткостроковим. Стосовно сучасних прогнозів варто підтримати думку про те, що на нинішній період може припасти період прискорення структурних змін, тобто формування нового економічного та інституційного середовища, що потребуватиме також зміни економічної політики у тих країнах, які хотіли б продовжити активні партнерські відносини з Великою Британією. Це повною мірою стосується й України [10].

Прикладом класичної цивілізованої моделі регулювання соціально-ринкової економіки є шведська модель регулювання. Суть державного регулювання економіки Швеції полягає в максимальному зростанні виробництва і розвитку підприємництва приватного сектору і якомога біль-

шому перерозподілі державою частини прибутку через прогресивну податкову систему і державно-соціальну інфраструктуру для підвищення життєвого рівня пересічного населення. Викликає захоплення той факт, що Швеція спрямовує більше 50% ВВП для фінансового забезпечення виконання державою її економічних функцій і вирішення цілої низки соціальних завдань [6, с. 129]. Державна підтримка в країні може надаватися найменш мобільним та привабливим у сенсі підприємництва галузям, таким як: чорна металургія, суднобудування й гірничодобувна промисловість. За шведським законодавством в окремих випадках деякі державні підприємства, які призначені для виконання особливих державних функцій управління, навіть є монополіями. Це стосується таких галузей суспільного життя як виробництво електроенергії, транспорт, пошта та зв'язок [11, с. 434-438]. Потужний державний вплив у сфері підприємництва у Швеції підтверджує доктрина розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки, яка передбачає централізацію близько 33% ВВП лише за рахунок непрямого та персонального оподаткування [6, с. 130], що було б не можливо без застосування адміністративно-правових засобів та заходів.

Як і у більшості західноєвропейських країн у Фінляндії найважливішим інструментом державного регулювання економіки є оподаткування. Як і для згаданих вище країн, для Фінляндії також характерний високий рівень правового регулювання економіки і вагоме втручання держави у сферу підприємництва. Система оподаткування країни має кілька прямих і непрямих податків. Головним прямим податком є податок на доходи, комунальний та майновий податки. Найважливішим непрямим податком є податок з обороту, митні податки, ввізні податки на акцизи на автомобілі, алкогольні напої, тютюн та деякі інші товари. При цьому податкові органи Фінляндії

наділені правами дізнання та слідства. Вітчизняна дослідниця проблем регулювання економіки Л. А. Швайка [11, с. 439] відмічає, що державні та напівдержавні компанії країни становлять 14% загальної кількості великих промислових компаній Фінляндії. Вони забезпечують 35% загального продажу, виконують 30% обсягу експортних операцій, зосереджують на своїх виробництвах 25% робочої сили. Умови для ведення бізнесу у Фінляндії, включаючи законодавче забезпечення, доступність фінансових ресурсів, підтримка держави, відсутність бюрократії і корупції відповідають усім умовам для зростання конкурентоспроможності економіки та підприємництва [12, с. 48].

Серед заходів правового регулювання економіки та підприємництва значне місце посідає забезпечення здорової та дієвої конкуренції. Цими питаннями у Фінляндії займається Рада з вивчення конкуренції при Міністерстві торгівлі і промисловості та Відомство з питань конкуренції, яким підпорядковуються губернські правління. Ці державні органи у своїй роботі керуються антимонопольним законодавством Фінляндії, мета якого – «захист здорової конкуренції» від практики необґрунтованих обмежень. У той же час межах фінського законодавства діяльність підприємств повністю незалежна. Держава визначає лише загальні умови діяльності компаній через законодавство, грошову й кредитну політику, валютний контроль, оподаткування, правила техніки безпеки, норми щодо захисту навколишнього середовища, стандарти тощо [11, с. 440].

У Бельгії раніше загальним правилом було невтручання держави в економічну діяльність, за винятком здійснення державою контролю за комунальними послугами. Однак внаслідок вступу Бельгії в ЄС втручання держави в економіку було значно поширене і розвинуте, що викликано необхідністю розв'язання економічних проблем і використання

переваг вступу до ЄС. Початок цієї тенденції покладений у 1959 р., коли було прийнято ряд законів відносно економічного і, зокрема, промислового і регіонального розвитку. Ця політика згодом була доповнена державними гарантіями і кредитами, інвестиційними стимулами і податковими пільгами. Ці засоби регулювання створили основу для постійного планування в формі п'ятирічних економічних планів, що розробляються державним відомством і Бюро економічного планування (Bureau de Programmation Economique) [2, с. 90]. Особливістю правового регулювання економічних процесів у Бельгії є те, що, за Законом 1970 р., уряд має право надавати регіональну, галузеву і технологічну допомогу інвесторам, що може набувати форми пільгових процентних ставок по кредитах, податкових пільг тощо. Фінансова допомога також можлива у формі так званих «progress contracts», шляхом яких, для комплексних проектів технологічного і промислового розвитку, держава пропонує широке коло економічних стимулів. [2, с. 90].

Державне втручання в економіку, на думку Д. Одріча, є постійним правилом в історії США – найбільш розвинутої країни Північної Америки [13, с. 9]. Держава в особі державних регулятивних агентств (аналогів вітчизняних служб, інспекцій, агентств) має сильний вплив на економіку, який діє в мікроструктурах економіки [14, с. 3]. Але економічна система США характеризується як «змішана», переважно як ринкова економіка, в якій держава різними засобами та заходами впливає на функціонування ринкової системи, про що критично відмічають як відомі вітчизняні вчені [15, с. 7–25], так і молоді дослідники американської моделі регулювання окремих сфер та галузей суспільного життя [16, с. 142–147].

На думку П. Самуельсона, підсилення ролі держави в США знаходить відображення в значному розширенні прямого регулювання еко-

номічного життя, розширенні сфери державного контролю, під які в США підпадають все нові й нові види діяльності [17, с. 278, 286, 302]. США активно використовують фіскальний потенціал персонального податку, не вдаються до значного розширення меж соціального оподаткування, сповідують стратегію поміркованої фіскальної ефективності корпоративного податку і не уникають розвитку оподаткування майна. Але на відміну від Західної Європи США не вважають за доцільне закладати вагомі фіскальні завдання у оподаткування процесів споживання. Така податкова структура свідчить про бажання цієї країни закріпити основне податкове навантаження за відносно забезпеченими прошарками суспільства і водночас створити сприятливе податкове середовище для підприємництва як передумови зростання ВВП [6, с. 130].

Дослідники макроекономічного регулювання підприємництва США визнають, що до часів економічно-фінансової кризи 2008-2010 рр. механізм регулювання ринку США вважався найбільш відпрацьованим, бо ані пряме, ані опосередковане втручання держави в економіку не викликало небажаної деформації основ змішаної економіки. В основу функціонування економіки США покладена «економіка пропозиції», якій властива ідея центральної ролі ринку. Держава регулює управлінські відносини функціонування підприємств, разом з тим забезпечує їх свободу, стимулює чесну ділову активність і карає тих, хто ігнорує право й інтереси суб'єктів ринку. Ринкове саморегулювання США доповнюється державним і формується у механізм цілеспрямованого макроекономічного регулювання. Все це приносить користь економіці та підприємству [18, с. 359-360].

На думку американського історика А. Брінклі в найбільш скрутні для підприємництва США часи Уряд країни посилює своє втручання в регулювання окремих галузей еко-

міки для попередження негативних явищ, відіграючи при цьому вирішальну роль [19, с. 920].

Серед заходів та засобів правового регулювання ринку США важливе місце постійно посідало програмування економіки, яке охопило розроблення та реалізацію загальнофедеральних і регіональних програм. Державне регулювання економіки США широко використовує грошово-кредитну політику, зокрема політику державних замовлень. Завдяки державним замовленням практично були створені такі галузі економіки США, як атомна, аерокосмічна промисловість, електротехнічна та ін. У регулюванні управлінських відносин у США помітне місце займає фіскальна політика, яка полягає у встановленні такого режиму державного оподаткування і державних витрат, коли вони допомагають гасити коливання економічного циклу, сприяти високому рівню зайнятості, обмежувати інфляцію або пом'якшувати застій. При цьому, володіючи найпотужнішим серед розвинених країн науково-технічним потенціалом, США намагаються зберегти власні позиції країни-лідера. На думку американського вченого-економіста М. Вейденбаума [20, с. 46], загальна тенденція регулювання підприємництва є такою, що продовжується по висхідній траєкторії.

За ідеалами класичного капіталізму *laissez-faire*, економіка США характеризується як змішана («mixed») система. Держава має сильний вплив на економіку, проникає в мікроструктуру економіки та функціонування економічної системи. Хоч, як і раніше, приватні підприємці приймають більшість рішень на власний розсуд, їх сфера скорочується, а відповідно сфера державного впливу збільшується [2, с. 95].

Все це та інші політичні та економічні чинники сприяють тому, що величезний економічний потенціал США безпосередньо визначає їхню політичну могутність, що має розгалужений прояв у міжнародних еко-

номічних відносинах. Зокрема, вплив Сполучених Штатів на діяльність Світового банку, МВФ, СОТ, Економічної і соціальної ради ООН та ін. є беззаперечним [21].

Наприкінці також варто підтримати висновок [6, с. 129] про те, що європейська та світова інтеграція супроводжується регіональною податковою конвергенцією, але не чинить визначального впливу на розвиток світового оподаткування. Триває своєрідна боротьба між об'єднаною Європою з її бажанням обмежити функціонування вільного ринку ефективним втручанням держави у соціально-економічні процеси й рештою високорозвинених країн світу, які переконані у більшій ефективності ринкового саморегулювання, ніж фінансової діяльності держави.

Отже, дивлячись на проаналізовані приклади державного втручання в економіку в окремих індустріально розвинутих країнах, у закордонному досвіді правового впливу держави на економіку спостерігаються деяко спільні риси. Найвизначнішою з них є спрямування на ефективність функціонування економіки і ринкових сил, коли ступінь і форма державного впливу були, в основному, продиктовані тим, що найкращим чином сприяє конкуренції на ринку. Це – прояв міжнародної конкуренції на більшості товарних ринків у світі, що накладає відбиток на державну політику. В ринкових економіках, де діють ринкові механізми і втручання держави повинно бути мінімальним, є необхідність у застосуванні засобів державного впливу при невдачах ринку або його недосконалоостях, зокрема, існування монополій, слабкість малих підприємств, існування структурно слабких галузей тощо, що зумовлюють і вимагають державної допомоги і певною мірою адміністративно-правового втручання. Держави з ринковою економікою застосовували різноманітні заходи для надання допомоги окремим галузям економіки, регулювання поведінки підприємців, а інколи й участі в бізнесі. Ти-

пове державне втручання в економіку здійснювалося в формі регулювання шляхом діяльності державних органів. Таким чином правильним здається узагальнюючий висновок, що державне регулювання виправдане там, де система вільного ринку нездатна функціонувати ефективно. Відповідно застосування правового регулювання як різновиду державного регулювання залежить від конкретної галузі (напряму) регулювання, а також є виправданим у випадках, коли ступінь і форма правового впливу в економіці (підприємстві тощо) обґрунтовується тим, що саме цей вплив найкращим чином сприяє конкуренції на ринку.

За умови, що наша країна поступово інтегрується в європейський економічний простір, що обґрунтовує актуальність та універсальність державного впливу у всіх сферах та галузях суспільного життя. Це вимагає використання сучасного науковообґрунтованого, системного, комплексного підходу до функціонування органів публічної влади в сфері еконо-

міки та всіх інших суб'єктів державного регулювання економіки та підприємництва тощо. Це дасть змогу економіці стати більш стійкою перед потенційними кризами. Найкращим індикатором того, що це відбулося, буде підвищення кредитного рейтингу України. Це по суті головна незалежна оцінка економічної стійкості, індикатор, який розраховують міжнародні рейтингові агенції на базі показників економічного розвитку з метою визначення ймовірності дефолту країни. Нині рейтинг України перебуває на рівні "В-", за даними агентства Fitch, це майже найнижча сходинка після дефолтного. Серйозним свідченням того, що політики нової влади успішні, було би підвищення рейтингу до рівня "BB-" (максимуму, якого історично досягав український рейтинг), а дуже гарним результатом став би рейтинг "BB+" [22], для цього будь які дії нової вітчизняної влади елементарно повинні стати професійними, патріотичними, своєчасними та відповідати волі більшості українського народу.

Список використаних джерел

1. В Китаї почав діяти закон про іноземні інвестиції. URL: <https://mind.ua/news/20206172-v-kitayi-pochav-diyati-zakon-shcho-zahishchae-inozemnih-investoriv>
2. *Саниахметова Н. О.* Регулювання підприємницької діяльності в Україні (організаційно-правові аспекти) : дис. ... докт. юрид. наук : спец.12.00.07. О., 1998. 403 с.
3. *Макаруха З.* Правове регулювання розвитку свободи, безпеки та юстиції в рамках ЄС: реформи Лісабонського договору 2007 року. *Право України.* 2010. № 11. С. 188–193.
4. *Щербина В.* Деякі проблеми господарського і господарського процесуально-го законодавства. *Право України.* 2010. № 8. С. 13–19.
5. *Стеченко Д. М.* Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. 3-тє вид., випр. К. : Знання, 2006. 262 с.
6. *Крисоватий А. І.* Податкова гармонізація та національні особливості оподаткування високорозвинутих країн. *Економіка і прогнозування.* 2009. № 4. С. 126–139.
7. *Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / авт.-уклад. Л. А. Пустовоїт ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка.* К. : НАДУ, 2010. 56 с. - (Серія видань з міжнародного досвіду державного управління)
8. *Pabst A.* The Crisis of Capitalist Democracy. *Telos.* Fall 2010. P. 44–67.
9. *Козьрин А. Н.* Финансово-правовые аспекты приватизации. Выступление на пленарном заседании Международной научно-практической конференции «Финансовое право в XXI веке: достижения и перспективы», 05.10.2011. Ирпень : НИИ финансового права НУГНС Украины, 2011 г.

10. *Юрчишин В.* Що чекає на британську економіку після Brexit. URL: <https://mind.ua/openmind/20173029-shcho-chekae-na-britansku-ekonomiku-pislya-brexite>
11. *Швайка Л. А.* Державне регулювання економіки : [підруч.]. К. : Знання, 2008. 462 с. (Вища освіта XXI століття).
12. *Макара О. В.* Конкурентоспроможність економічного середовища в Україні. Порівняльний аналіз рейтингів окремих країн. Економіка і прогнозування. 2007. № 2. С. 43–56.
13. *Audretsch, David B.* The Market and the State : Government Policy towards Business in Europe, Japan, and the USA. New York : University Press, 1989. 325 p.
14. *Brody E. David.* Business and Its Legal Environment. Lexington : D. C. Heath and Company, 1986. 857 p.
15. *Єщенко П. С., Арсеєнко А. Г.* Подолання ринкового романтизму і фундаменталізму – економічний імператив сучасності. Економіка і прогнозування. 2010. № 2. С. 7–25.
16. *Гончаров В.* Американська оригіналістична теорія тлумачення юридичних норм і сучасність. Право України. 2010. № 1. С. 142–147.
17. *Самуельсон Пол.* Экономика : учеб. пособ.. 16-е изд. СПб.; К.; М. : Изд. дом «Вильямс», 2000. 680 с.
18. *Речмен Д. Д., Мескон М. С., Боуви К. Л., Тилл Д. В. М.* Современный бизнес. 1995. Т. 2. 479 с.
19. *Brinkley A.* The Unfinished Nation: A Concise History of the American People. N.Y. : The McGraw Hill Companies, Inc., 1997. 1152 p.
20. *Weidenbaum L. Murray.* Business and Government in the Global Marketplace. New Jersey : Prentice Hall, 1995. 823 p.
21. *Шнипко О. С.* Економічна влада США: історія і сучасність. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2011/8.pdf
22. *Ренко М.* Економічні кроки нової влади: як забезпечити зростання доходів українців. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/08/16/650540/>

Баклан О. В. Про особливості державного втручання в економіку в окремих індустріально розвинутих країнах

У статті розглядається та аналізуються окремі погляди та думки вчених юристів та економістів на визначення ролі держави щодо упорядкування суспільних відносин у певних сферах економіки та підприємництва, в окремих галузях суспільного життя тощо. З урахуванням зробленого аналізу, висловлюються власні міркування з окреслених питань.

Ключові слова: державний вплив; економіка; підприємництво; регулювання.

Баклан О. В. Об особенностях государственного вмешательства в экономику в отдельных индустриально развитых странах

В статье рассматривается и анализируются отдельные взгляды и мнения ученых юристов и экономистов на определение роли государства по упорядочению общественных отношений в определенных сферах экономики и предпринимательства, в отдельных областях общественной жизни также. С учетом сделанного анализа, высказываются собственные соображения по отмеченным вопросам.

Ключевые слова: государственное влияние; экономика; предпринимательство; регулирование.

Baklan O. On the features of state intervention in the economy in selected industrialized countries

The article examines and analyzes the individual views and opinions of scientific lawyers and economists on determining the role of the state in streamlining public relations in certain areas of the economy and entrepreneurship, in certain areas of public life as well.

When analyzing the article title, it is appropriate to refer to the experience of state influence on the economy in industrialized countries, where the processes of state intervention in the economy have existed for a long time. Let us turn to experience in regulating the economies of China, some countries of Europe and the USA to summarize the characteristic features of state intervention in the economy in various industrialized countries. Consideration of these features can certainly be useful for the recovery of the economy and entrepreneurship of Ukraine.

Recent research and publications on the effectiveness of state influence on the economy and entrepreneurship in some industrialized countries are a priority in the works of such well-known domestic legal scholars and economists as T. I. Efimenko, P. S. Yeschenko, T. O. Kolomoets, A. I. Krysovaty, O. P. Ryabchenko, N. O. Saniakhmetova, D. M. Stechenko and some others. Some aspects of state influence on the economy and entrepreneurship (in their separate spheres and industries, etc.) are outlined in the works of such domestic researchers as A. I. Berlach, D. V. Kravtsov, V. I. Kurilo, O. V. Makara, S. Makarukha, V. Yurchyshyn and many others.

The purpose of this article is to further elaborate questions on the study of the effectiveness of state influence on the economy and entrepreneurship in some industrialized countries and possible introduction of this experience in the processes of regulation of the economy of our country.

In view of the analyzed examples of state intervention in the economy in some industrialized countries, there are some similarities in the foreign experience of legal influence of the state on the economy. The most notable of these is to focus on the efficiency of the functioning of the economy and market forces, when the degree and form of government influence were mainly dictated by the fact that it best promotes competition in the market. It is a manifestation of international competition in most commodity markets in the world, which imprints on public policy. In market economies where there are market mechanisms and state interventions should be minimal, there is a need to apply the means of state influence in case of market failures or imperfections, in particular, the existence of monopolies, the weakness of small enterprises, the existence of structurally weak industries, etc., which predetermine and require state aid. and to some extent administrative and legal interference. Market economies have taken various measures to assist individual sectors of the economy, regulate the behavior of entrepreneurs, and sometimes engage in business. Typical state intervention in the economy was carried out in the form of regulation through the activity of state bodies. Thus, it seems correct to summarize that state regulation is justified where the free market system is unable to function effectively. Accordingly, the application of legal regulation as a form of state regulation depends on the specific branch (direction) of regulation, and is also justified in cases where the degree and form of legal influence in the economy (business, etc.) is justified by the fact that it is this influence that best

Based on the analysis made, their own views are expressed on the issues noted.

Key words: state influence; economy; entrepreneurship; regulation.